

Ο Διγενής Ακρίτας

Γράμματα του Κόσμου

Σας ευχαριστώ για τις φωτογραφίες από τα επίσημα εγκαίνια της νέας αίθουσας Αγίων Πάντων «Διγενής Ακρίτας» στον «ΚΟΣΜΟ». Πολλοί με ρωτούν γιατί ονομάσαμε την αίθουσα «Διγενής Ακρίτας» και για αυτό σας δίνω μια εξήγηση. Ας δούμε πρώτα ποιος ήταν ο Διγενής και οι Ακρίτες. Ο Βασίλειος Διγενής Ακρίτας είναι ο γνωστότερος από τους ήρωες των ακριτικών τραγουδιών και πρωταγωνιστής ενός έμμετρου αφηγηματικού έργου του 11ου-12ου αι., το οποίο είναι γνωστό ως Διγενής Ακρίτης ή Έπος του Διγενή Ακρίτη. Σύμφωνα με τον μύθο ήταν ένας από τους Ακρίτες, τους φρουρούς των Βυζαντινών συνόρων και απέκτησε το προσωνύμιο Διγενής εξαιτίας της εθνικής καταγωγής του: η μητέρα του ήταν κόρη βυζαντινού στρατηγού και ο πατέρας του εμίρης από την Συρία. Πρόσωπα και τόποι που αναφέρονται στο έπος μπορούν να ταυτιστούν με ιστορικά στοιχεία του 9ου και του 10ου αι., όπως οι πρόγονοι του εμίρη, πατέρα του Διγενή, που ενδέχεται να ταυτίζονται με προσωπικότητες του παυλικιανισμού.

Υπόθεση του έργου

Το έργο ξεκινά με την αφήγηση της ιστορίας των γονέων του Διγενή: πατέρας του ήταν ο εμίρης της Συρίας Μουσούρ, ο οποίος σε μια επιδρομή σε βυζαντινά εδάφη άρπαξε την μοναχοκόρη ενός βυζαντινού στρατηγού. Τα πέντε αδέρφια της κοπέλας συνάντησαν τον εμίρη για να ζητήσουν πίσω την αδερφή τους και, επειδή εκείνος αρνήθηκε να την δώσει, ο μικρότερος από αυτούς μονομάχησε μαζί του και τον νίκησε. Ο εμίρης όμως αρνήθηκε να επιστρέψει την κοπέλα. Την παντρεύτηκε, βαπτίστηκε χριστιανός και εγκαταστάθηκε στο βυζαντινό έδαφος όταν η μητέρα του τον κάλεσε οργισμένη να επιστρέψει στην πατρίδα του εκείνος την επισκέφτηκε και έπεισε εκείνη και την οικογένειά του να ασπαστούν τον χριστιανισμό. Ένα χρόνο μετά τον γάμο γεννήθηκε ο γιος του ζευγαριού, Βασίλειος.

Ο Βασίλειος είχε δείξει από τα παιδικά του χρόνια τις εξαιρετικές ικανότητες και επιδόσεις του σε ασχολίες όπως το κυνήγι: σε ηλικία 12 ετών έπνιξε δύο αρκούδες και σκότωσε ένα λιοντάρι. Όταν ερωτεύτηκε την κόρη ενός στρατηγού, την έκλεψε με την θέλησή της, επειδή οι γονείς της δεν έδιναν την συγκατάθεσή τους, και ο πατέρας της κοπέλας επέτρεψε τον γάμο μόνο αφού ο Διγενής σκότωσε τους πολεμιστές που έστειλε ο στρατηγός για να τον κυνηγήσουν. Η συνέχεια του κειμένου αφηγείται τα κατορθώματα του Διγενή που τον έκαναν διάσημο και για

τα οποία του απένειμε τιμές ο βυζαντινός αυτοκράτορας. Το μεγαλύτερο τμήμα καταλαμβάνεται από την αφήγηση - σε πρώτο πρόσωπο - των μαχών του Διγενή απέναντι σε έναν δράκο και ένα λιοντάρι που απειλούσε την γυναίκα του και εναντίον των απελατών και της αμαζόνας Μαξιμώς που ήθελαν να την κλέψουν. Εκτός από τα πολεμικά του κατορθώματα ο Διγενής εξιστορεί και δύο περιπτώσεις στις οποίες απάτησε την γυναίκα του: με μια άγνωστη κοπέλα από την Αραβία, την οποία συνάντησε σε κάποια περιπλάνησή του, και με την Αμαζόνα Μαξιμώ, μετά την ήττα της στην μονομαχία. Σε μία παραλλαγή του ποιήματος ο Διγενής στην συνέχεια σκότωσε την Μαξιμώ από τύψεις. Μετά την δόξα που απέκτησε ο Διγενής αποσύρθηκε σε έναν μεγάλο πύργο που έχτισε στις όχθες του Ευφράτη, όπου και πέθανε σε νεαρή ηλικία, από ασθένεια. Αμέσως μετά τον θάνατό του πέθανε και η γυναίκα του από την θλίψη.

Οι ήρωες των τραγουδιών παρουσιάζονται σαν άτομα εξαιρετικής ανδρείας, συχνά με υπερφυσικές δυνατότητες και διαστάσεις: επιδεικνύουν πολεμικές ικανότητες από μικρή ηλικία και είναι σε θέση να κατατροπώσουν μόνοι μεγάλα στρατεύματα.

Ο Διγενής στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία

Κατά τα τέλη του 19ου αι., με την ανακάλυψη των δημοτικών ακριτικών τραγουδιών και των χειρογράφων του έπους, η μορφή του Διγενή Ακρίτα άρχισε να ερμηνεύεται ως εθνικό σύμβολο. Ο Νικόλαος Πολίτης θεωρούσε τον Διγενή σύμβολο της «μακραίωνος και αλήκτου πάλης του ελληνικού προς τον μουσουλμανικόν κόσμον». Το σύμβολο του Διγενή πέρασε και στη λογοτεχνία της εποχής, με προσιμότερο παράδειγμα τα ποιήματα του Κωστή Παλαμά. Το 1897, στην ποιητική συλλογή 'Ιαμβοί και Ανάπαιστοι, στο ποίημα 18 ο Διγενής εμφανίζεται ως σύμβολο της ελληνικής ψυχής, ζωντανό από την αρχαιότητα, μέσω του Βυζαντίου, μέχρι τον νέο Ελληνισμό. Επίσης, στον Δωδεκάλογο του Γύφτου εμφανίζονται οι Ακρίτες ως σύμβολο της λαϊκής συνείδησης.

“Σπίτι δεν τονε σκέπαζε, σπήλιο δεν τονε χώρει,
τα όρη διασκέλιζε, βουνού κορφές επήδα,
χαράκι' αμαδολόγαγε και ριζιμιά ξεκούνειε.
Στο βίτσιμά 'πιανε πουλιά, στο πέταμα γεράκια,
στο γλάκιο και στο πήδημα τα λάφια και τ' αγρόμια.”

Έτσι έγραψε ο λαός τον Ακρίτα τον Διγενή, που ήταν από δύο γένη, ελληνικό της μάνας του (Ευδοκία τ' όνομά της) και Άραβα πατέρα. Ο εθνικός ήρωας της αυτοκρατορίας ολάκερης. Σαν να λέμε, η μορφή του σούπερμαν που όμως δεν ήταν cartoon αλλά αλήθεια. Τον Διγενή παρομοιάζουμε με τα παιδιά μας και εμάς στην μακρινή Αυστραλία με τις ιθαγένειές μας, την ελληνική και την αυστραλέζικη. Επίσης, όπως οι Ακρίτες λοιπόν, φρουρούσαν τα Βυζαντινά σύνορα από τους εχθρούς και έγιναν γνωστοί γιατί πολέμησαν και νίκησαν τους Άραβες από τον Εύξεινο Πόντο έως τη Μεσοποταμία, τους παρομοιάζουμε με τα τα παιδιά μας και εμάς τους ίδιους εδώ στην μακρινή Αυστραλία να φρουρούμε τις Ελληνο-ορθόδοξες αξίες μας, την Ελληνική μας γλώσσα, τα έθιμα και τις παραδόσεις μας, την Ορθόδοξη θρησκεία μας. Και εμείς φρουρούμε τα «άκρα».

Σας ευχαριστώ,
Πολύκαρπος Κουρούσης
Πρόεδρος Ενορίας και Κοινότητας
Αγίων Πάντων, Belmore.

ΟΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Οι αγαπητοί αναγνώστες - επιστολογράφοι μας θα πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα εξής:

1. Οι χειρόγραφες επιστολές θα πρέπει να είναι καθαρογραμμένες, όχι μεγαλύτερες από τρεις σελίδες και να μην περιέχουν υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς ή ύβρεις κατά προσώπων ή φορέων.
2. Να αναγράφεται το τηλέφωνο του αποστολέα, το οποίο δεν πρόκειται να δημοσιεύεται ούτε να δίδεται σε άλλους αναγνώστες.
3. Οι επιστολές θα πρέπει να είναι αυθεντικές και όχι αντιγραφές άλλων κειμένων ή άρθρων, και να αποστέλονται για αποκλειστική καταχώρηση στον «Κόσμο». Επιστολές που έχουν δημοσιευθεί σε άλλα έντυπα δεν θα δημοσιεύονται στον «Κόσμο».
4. Οι επιστολογράφοι μας θα πρέπει να είναι υπομονετικοί σχετικά με το χρόνο αναμονής μέχρι τη δημοσίευση της επιστολής τους καθώς τηρείται σειρά προτεραιότητας. Οι επιστολές που λαμβάνουμε μέσω email (kosmos@kosmos.com.au) για τεχνικούς λόγους δημοσιεύονται γρηγορότερα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο «ΚΟΣΜΟΣ» απλά φιλοξενεί τα γράμματα των αναγνωστών. Αυτό δεν σημαίνει ότι συμφωνούμε ή διαφωνούμε με τα κείμενα που δημοσιεύονται, την ευθύνη των οποίων φέρουν στο ακέραιο οι συντάκτες τους.

Ποτέ να μην ξεχάσουμε

- Την Κύπρον μας την μοίρασαν
οι Τούρτζιοι, οι φονιάδες,
εν τζιένοι αφεντάδες
μα στει (μα έχει) πολλήν υπομονήν
καρκιάν (καρδιά) τζιαί καρτερά.
Εν που τα χρόνια τα παλιά
που υπεφέρει τζιαί πονά.
Ούλλες (όλες) τες πόρτες τες φακκά (χτυπά)
δικαιοσύνην η ζητά
τζι' ακόμα καρτερά.
- Ποτέ (ποτέ) να μην ξεχάσουμε
την Κύπρον μας αδέρκια,
όσα χρόνια τζι' αν έρτουσιν
τζιαί όσα τζι' αν διαβούν,
σαν το τζιερίν (κερί) τ' αυλούμενον (αναμμένο)
νάνει στην θύμησην μας
γιατί αν ποτολμήσουμεν
λλιόν (λίγο) τζιαί ξεχαστούμεν,
μήπως τζιαί γελαστούμεν,
εννά δακκάνουμεν τόνα μας (το ένα)
τζιούλλα ννα μας (όλα) πονούνε.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.
Φανή Μιχαηλίδου, Kingsford